

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Храпенко Олена Олегівна**

Козак І. В.

студент 1-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Адвокатська діяльність – різновид професійної юридичної діяльності, яка спрямована на представництво фізичних та юридичних осіб і захист порушених прав. Специфіка цієї діяльності та характер обов'язків, які впливають з неї, дотримання деонтологічних вимог та правил зумовлюють особливий характер дисциплінарної відповідальності адвоката. Важливим аспектом вітчизняної адвокатури є можливість притягнення адвоката до юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність є однією із видів юридичної відповідальності, підставою притягнення до якої є дисциплінарний проступок адвоката.

В українському законодавстві існує порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, врегульований розділом VI Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. та Правилами адвокатської етики (далі – ПАЕ), затвердженими звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. [2].

Проте, у зазначених нормативних актах відсутнє поняття «дисциплінарний проступок адвоката», його розкриття відбувається шляхом закріплення у ч. 2 ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» переліку діянь, які визнаються дисциплінарним проступком адвоката. Згідно переліку такими діяннями є: порушення вимог несумісності; порушення присяги адвоката України; порушення правил адвокатської етики; розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення; невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків; невиконання рішень органів адвокатського самоврядування; порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом. Як вбачається з ч.3 цієї статті, не є підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності винесення судом або іншим органом рішення не на користь його клієнта, скасування або зміна судового рішення або рішення іншого органу, винесеного у справі, в якій адвокат

здійснював захист, представництво або надавав інші види правової допомоги, якщо при цьому не було вчинено дисциплінарного проступку.

Проте, визначення цього поняття є у доктрині. В. В. Заборовський, дає визначення терміну «дисциплінарний проступок адвоката» – це винне діяння (дія або бездіяльність) адвоката, що вчиняється ним при здійсненні як професійної, так іншої діяльності, яке виражається в порушенні вимог законодавства про адвокатуру і адвокатську діяльність та (або) норм Правил адвокатської етики, яким заподіюється шкода клієнту та (або) адвокатурі в цілому, шляхом приниження її авторитету, авторитету адвокатської професії та статусу адвоката [3, с.117].

Також важливу роль відіграються Правила адвокатської етики, як один із основних професійних обов'язків адвоката. Згідно ст. 12 Правил адвокатської етики (повага до адвокатської професії) передбачено, що всією своєю діяльністю адвокат повинен стверджувати повагу до адвокатської професії, яку він уособлює, її сутності та громадського призначення, сприяти збереженню та підвищенню поваги до неї в суспільстві [2]. Цього принципу адвокат зобов'язаний дотримуватись у всіх сферах діяльності: професійній, громадській, публіцистичній та інших. Адвокат не повинен вчиняти дій, спрямованих на обмеження права особи на захист, професійних прав адвокатів, незалежності адвокатської професії, честі, гідності та ділової репутації своїх колег, підрив престижу адвокатури та адвокатської діяльності. Цих засад слід дотримуватися у всіх сферах діяльності адвоката: професійній, громадській, публіцистичній та інших. Вказане дає можливість дійти висновку, що адвокат повинен дотримуватися вимог Правил адвокатської етики не лише в професійній діяльності, а у всіх сферах своєї діяльності. Відповідно з цим, не прийнятною повинна розрізняватися поведінка адвоката, який вчиняє аморальний поступок поза межами своєї професійної діяльності, або використовує статус адвоката в корисливих або особистих цілях. Наприклад: неправомірне уникнення відповідальності за порушення прав дорожнього руху; неправдиві або образливі висловлення стосовно клієнта або по суті справи у засобах масової інформації або Інтернеті. Тому дія вказаної норми поширюється також на діяльність в Інтернеті, тому що вона охоплюється поняттям громадської або публіцистичної діяльності.

Згідно зі ст. 36 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» звернутися до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури з заявою (скаргою) щодо поведінки адвоката, яка може бути підставою для дисциплінарної відповідальності, має кожен, кому відомі факти такої поведінки [1]. Не допускається зловживання правом на звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, у тому числі ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність адвоката без достатніх підстав, і використання зазначеного права як засобу тиску на адвоката у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності. Дисциплінарну справу

стосовно адвоката не може бути порушено за заявою (скаргою), що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку адвоката, а також за анонімною заявою (скаргою). За вчинення дисциплінарного проступку до адвоката може бути застосовано одне із дисциплінарних стягнень, що визначені у ст. 35 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність»[2]. Відповідно до вищевідзначеної статті є такі дисциплінарні стягнення: попередження; зупинення права на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року; для адвокатів України – позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України, а для адвокатів іноземних держав – виключення з Єдиного реєстру адвокатів України. Також зазначається, що адвокат може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності протягом року з дня вчинення дисциплінарного проступку.

Проте в вітчизняному законодавстві відсутнє поняття «дисциплінарний проступок адвоката» та закріплений перелік діянь, які визнаються дисциплінарним проступком адвоката, не забезпечить розумний юридичний захист адвоката від можливого свавілля. Оскільки, поки в українському законодавстві існують норми, які дають змогу для загального і необмеженого застосування, проте будь-яка неналежна поведінка адвоката, може бути кваліфікована, як підстава для дисциплінарної відповідальності, то можливо стверджувати про наявність недосконалості механізму притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Отже, слід звернути увагу, що в умовах триваючої судової реформи та євроінтеграційних процесів питання вдосконалення дисциплінарної відповідальності адвоката набувають особливої актуальності, тому що, на мою думку перелік дисциплінарних проступків адвоката є неповний і вимагає удосконалення з урахуванням міжнародних стандартів та досвіду, наприклад, у Німеччині застосовуються до адвоката за вчинення дисциплінарного проступку: Попередження, догана, штраф у розмірі 25 тис. євро, заборона займатися професійною діяльністю на строк від 1 до 5 років, виключення з адвокатури.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

2. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001891-17>.

3. Заборовський В. В. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності адвоката. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2015. – Вип. 31(3). С. 115–118.

Науковий керівник:** старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Нестерчук Лілія Петрівна

Колдуба З.О.

*студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС В УДОСКОНАЛЕННІ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА В УКРАЇНІ

У системі міжнародних принципів, що торкаються ролі адвокатів, передбачають обов'язок держави забезпечити неприпустимість несправедливого та довільного застосування дисциплінарних санкцій чи інших заходів відповідальності до адвокатів за дії, вчинені під час виконання ними професійних обов'язків. Тобто дисциплінарна система кожної країни має своєю метою підтримання професійних стандартів і надання гарантій, що адвокати діють виключно в інтересах своїх клієнтів, відповідно до професійних норм незалежності, гідності та честі адвокатської професії, як того вимагають міжнародні стандарти.

Відповідно до ст. 131 Конституції України, для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура [1].

Так, відповідно до законодавства України, адвокат може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за порушення певних вимог, що завдають шкоди репутації адвокатської діяльності чи адвокатури в цілому. А підстави для залучення до відповідальності зазначені у статті 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [2].

Оскільки, адвокатура в Україні все ще перебуває на стадії вдосконалення, логічно було б запозичити європейський досвід щодо врегулювання певних питань, зокрема дисциплінарної відповідальності.

Досить важливою є процедура дисциплінарної відповідальності адвоката. Вона повинна відповідати стандартам незалежності, неупередженості, прозорості, справедливості, розумності строків розгляду, презумпції невинуватості та іншим гарантіям належного судочинства та визначатися безпосередньо законом.

Цікавим є досвід дисциплінарної відповідальності в адвокатурі Австрії, де передбачено, що адвокат несе відповідальність перед адвокатською палатою за ті діяння, які завдають шкоди репутації адвокатури і порочать її. За законодавством Австрії до адвоката можуть застосовуватися як основні, так і тимчасові дисциплінарні заходи, такі як